

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Bevilaqua Borsody Béla*

Cím: *Régi budai cégek*

Forrás: *Ujvárosi Újság*

Bppest

(Hely)

1936. 4. 7.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

659.1

Hely

Idő

"1936"

Személy

Helyszám

RÉGI BUDAI CÉGÉREK

Nyári séta a Fekete Medvétől az Arany Kacsáig

Old Curiosity Shop: ez Dickens bájos regényének címe. Ódon Furesaságok Boltja, a regényben a kedves, vén régiséges bolt cégér-neve. A valóságban és Budán az egész Vízváros maga a kedves budai ódonaságok kirakata, melyben szelíd kedvvel szemlélődik az ilyenek kedvelője. A nyári este mély és meleg színeket vet a vén Buda helyi színeire, melyeket így aranyoz meg a budai alkonyat izzása.

Sétánkat a Mária-téren kezdjük meg. A háromszögletű kis tér neve budai gyerekkoromban Irma-tér volt. Kevesen tudják, hogy az Irma név az angol Mary, vagyis Mária név megfordítása, vagyis anagrammája, mint az Elma az angol Mael-é. Az 1840-es években, Walter Scott és az angol romantizmus idején volt divat a nevek ilyen megváltoztatása. A téren ott áll az egykori főntcai Franciskánus-kolostor, ma az Erzsébetes nénék iskolája elé a 18. században elhelyezett Mária-szobrot. Finom, gyöngéd barokkját kicsi régi és újmódi nagy házak keretezik be.

A lombos gesztenyefák alól indulunk el sétánkra. A Csalogány-utca neve már maga a budai romantika. A csalogány holdas éjszakákon dalolja epedő dalát, költők és szerelmesek gyönyörűségére. Egy költői utcanév a budai Ót-pacsirta utcája nevéből lett, viszont ez vendégfogadó cégérneve volt. Az egykori Ót-pacsirta és az egykori Fekete Medve-utca sarkára kedves, régi báju utca torkollik be, neve máig Medve-utca. Nevét a sarokházon álló fekete medve házjegy, illetőleg cégér adta. Mára ott ül a medve egy sarok gyémántján, nem fekete, hanem sárgára van meszelve, dió helyett valami ócska bádoggömböt tart s azt majszolja, melyet letört diója helyett egy derék

budai bádogosmester adott a mancsába. Ez is vendégfogadó cégére volt. Bessenyei György, a testőrpoéta írja leveleiben, hogy itt szállott meg a budai Fekete Medvével, mikor a fényes Bécsből Bakonyszegre, bihari remeteségébe utazott Budán át.

A Fekete Medve háza mellett dus polgári barok kapuzat előtt állunk meg. Két oszlopa felett a halhatatlanság jelvénye, a lángoló hamvveder lángja, a flambeau lobog. Egy házzal arrébb egy másik megszünt vendégfogadó épületét találjuk. Kapuja felett még ott van a gyönyörű aranyfácán, rég elköltözött budai kőfaragómester remeke.

A Medve-utca alsó sarkát az Aranykacsautcája metszi el. Ennek is cégér adta a nevét, ám e cégér él és virul. Ott ül az Aranykacsa a róla elnevezett serház félkörös vomalu orompártája közepén, kovács remekmű cégérvason. E serméro vendégfogadó valóban budai Old Curiosity Shop, valóban ódon ritkaságok társasháza. Csodálatos, mi mindent lát itt a pesti ember. Ugy mint: lát *macskajárást*, vagyis eséréppel fődött falat, németül Katzensteig-nek neveztük, melyen hősi kandurok indulnak egymással vivandó lovagi tornára. Ugyanitt láthatunk *szélkakast*, azaz zászlócskát, mely az orompárta ormóján vígan forog a budai szellőben, mely egyben a kémény füstjét is vígan kavargatja, miközben a konyhán rotyogó izes falatok alatt dohogva lobog a tűz. Vanak *árkádok* azaz oszlopok is, melyek

szőcsolt hármass kapuján át kedves látvány nyílik az udvar vidáman zöldelő bokraira, ugy mint *egy százszendős gránátbokorra*, melyen bár nem terem gránátalma, azaz pomagranata, de nyílnak rajta égő piros gránátvirágok. Látható itt furesca, ódon lépcsőzetű kedves *szénapadlás* is, egykor a vendégfogadóban megszálló hintók és utibatárok lovainak *szénájához* való. Az udvaron nyílik a *jázmimbokor*, valamint az *oleánder* és a *rózsabokor*. Itt virul a vadszőlő és bakbórá indája kuszik a zöld *zsálugáterekre*. Az udvarról látható egy igen régi *nadrágos kémény*, azaz

kémény, mely kívülről újabb kéménnyel kerített körül, mint ráhuzott nadrággal, miért is régi kéményrakó mesterek nyelvén nadrágos kémény az ilyennek nevezetjé.

A hüvös, homályos kapualjban a jeles régi tudós *Paracelsus* szoborképe látható. E tudós tudományáról és ama serről ismeretes, mely nevet viseli.

A házon látható az a márványtábla, mely a *Három Nyulak Kaszárnyájának* nevét viselő *egykori budai városi serfőzőház* és az *Arany Kacsa Ház* emléket örökíti meg. Az ablakon színes üveg-címerek, ugy mint *Öt Pacsirta* és *Három Nyulak* láthatók.

Az ivóban jeles címerek színesednek és a

szálaban igen jeles freskók. Egyiken a *Török Császár Követe* kap jóféle budai sert. A másikon régi *vadászkatonák* serezenek vidám danorászás közben. A harmadik freskón *ispályos sert* oszt ki 1711-ben egy budai franciskánus páter a budai szegényeknek a nemes város adományából. Az udvaron egy ámbitus zöld lombjai alatti freskón a *düllesztés* indul Bécsbe. Ugyanis ez adta a közeli Gyorskocsis-utca nevét.

Mindez semmi más, mint a Vízvárosba átköltözött *Tabán*, mely itt tabánibb, azaz kedvesebb, ódonabb, furescább, mint az egykori Tabánban. A tikkadt nyáresti vándor mint költő csekély pénzből jelesen felüdült, derék halpaprússal és turócsuszával töltözven el, mindezt több jeles számu korsó sörökkel tétézve s idézve a szicíliai Salerno középkori rigmusát, melyet néhai való Kis-Viczay András uram fordított magyarra ékes hexameterekben imígyen:

„Serrel kezd vacsorád, serrel folytatva re... kezd bé...
Igy mondá Galenus s vele együtt Celsus is...
ily mód”

A költő ezután boldogan hazament.

Dr. Bevilaqua Borsody Béla.